

Yhteenveto

Koivisto Kaisa, Henner Anja, Kiviniemi Liisa

30.11.2017 ::

Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu, palveluiden tuottajat, palvelut, työnjako ja osaamistarpeet muuttuvat sote-uudistuksen ja digitalisoinnin myötä. Digitalisoinnin ja sähköisen tiedonhallinnan tarkoituksena on tukea sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseksi ja kustannustehokkaan sekä vaikuttavan palvelurakenteen toteuttamiseksi. Sähköisten palvelujen käyttö osana elämänhallintaa, itsenäistä selviytymistä ja asuinpaikasta riippumatonta asiointia on yksi keskeinen tavoite. Lisäksi tekoälyä tullaan kehittämään Master Dataan liittyen. [\[1\]](#) [\[2\]](#) Terveysinnovaatioiden on ajateltu helpottavan terveyspalveluja tarvitsevien ihmisten elämää ja samalla synnyttävän säästöjä.

Digitalisaatio tuottaa kasvavaa Master Dataa muun muassa asiakastietoina ja kliinisinä koodistoina, joita integroidaan palvelemaan organisaation tarpeita. Hallitus esittää lakia sosiaali- ja terveystietojen tietoturvallisuudesta hyödyntämisestä, jonka tarkoituksena on saattaa tietoaineistot palvelemaan palvelutuotannon johtamista, yhteiskunnallista päätöksentekoa ja tutkimusta. Tavoitteena on tietojen tietoturallinen käyttö ja yhtenäistää viranomaiskäytäntöjä ja kehittää parempaa palvelua. Lakiluonnoksessa huomioidaan tietosuojaa ja asiakkaan yksityisyyden suoja aineistoja käytettäessä. Jatkossa henkilötietojen käyttöluvat myöntäisi keskitetysti yksi lupaviranomainen, joka esityksen mukaan on Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [\[1\]](#)

Ongelmana edelleen on jako perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon erillisiin ohjelmistoihin ja rekistereihin, joilla on kuitenkin lisääntyvästi yhteiskäyttöä ja alueelliseen tiedonsiirtoon joudutaan käyttämään useita rinnakkaisia tapoja. Valtakunnallisten Kanta-palvelujen käyttöönotto parantaa tilannetta entuudestaan. Sama koskee yhtenäisten luokitusten ja koodistojen käyttöönottoa kertomusjärjestelmissä. [\[3\]](#)

Potilaan kokonaistilan arvioinnin yhteenvetonäkymä oli saatavilla 70 %:ssa sairaaloista vuonna 2014. Yhteenvetonäkymien käytettävyys ei ollut tasolla, josta yhteenvedosta olisi ollut helppo muodostaa kokonaiskuvaa potilaan tilasta. Lisäksi tietojärjestelmät eivät auttaneet välttämään päällekkäisten tutkimusten tekemistä riittävästi. [\[4\]](#) [\[5\]](#) Alueellisesta tietojärjestelmästä kuvantamis- ja laboratoriotulokset olivat saatavilla, mutta potilastietojen haku toisesta organisaatiosta koettiin vuonna 2014 hitaaksi ja lääkitystieto oli (erittäin) huonosti saatavilla. Palvelut eivät tukeneet lääkärin ja potilaan yhteydenpitoa. [\[4\]](#) [\[5\]](#)

Telelääketieteen hyödyntämisellä on yli 100 miljoonan euron vuosittainen hyöty mm verenohennuslääkityksen hoitoon. Esimerkiksi perinteisen laboratoriotutkimuksen sijaan INR-arvo voidaan määrittää vieritestinä, jonka toteuttaa hoitajavastaanotolla tähän tehtävään perehtynyt INR-hoitaja, joka tekee INR-määrityksen, kirjaa tulokset, reagoi tuloksiin ja ymmärtää tuloksiin vaikuttavat virhelähteet. Lisäksi tulevaisuudessa sairaanhoitajilla ja suuhygienistillä on lisäkoulutuksen jälkeen rajattu lähetteen kirjoittamisoikeus kuvantamistutkimuksiin. Etämittaus-palvelussa tiedot ovat reaaliajassa hoitavien henkilöiden saatavilla, jolloin työn laatu ja tuottavuus paranevat, ylimääräiset käynnit ja manuaalisesti tehtävät työt vähenevät. Verkkosivujen kautta tapahtuvaa tunnisteeton ja tunnisteellinen neuvonta lisääntyvät samoin ajanvaraus.

Asiakaspalaute on tärkeä palvelujen kehittämistyössä ja palautetta hyödynnetään palveluja valittaessa. Tutkimusten mukaan tietoa, testejä ja ohjeita omatoimiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen on tarjonnut verkossa noin kolmasosa julkisista terveydenhuollon ja reilu puolet julkisista sosiaalihuollon organisaatioista vuonna 2014. Väestöstä 65 % oli hakenut tietoa terveydestä ja hyvistä elintavoista sekä asioinut sähköisten palveluiden kautta ja erityisen tärkeitä olivat omien tietojen katselun, ajanvaraus ja luotettava terveystieto. Suurimpia esteitä sähköisten palvelujen käyttöön olivat luottamuksen puute sähköiseen asiointiin, kyky ja halu käyttää sähköisiä palveluita (muun muassa sähköisen palvelun puuttuminen, tietokoneen tai internet-yhteyden puuttuminen, riittämättömät taidot ja vähäinen kiinnostus sähköisten palvelujen käyttöön), epäily vaikuttavuudesta (muun muassa sähköinen palvelu ei voi korvata henkilökohtaista palvelua) ja käytön vaikeus (muun muassa epäselvät ja pitkät käyttöehdot, esteettömyys). [\[3\]](#) [\[6\]](#)

Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) on määrittänyt ja kuvannut strategiassaan lähtökohtia ja keskeisiä painoaloja, jotka ovat terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut ja teknologia ja uudistuva ammattikorkeakoulun opettajuus työelämäkumppanuus. Nämä painoalat osuvat hyvin työelämän kehittämiseen ja sote-alan osaamistarpeisiin. Valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tavoitteena on yhdistää sosiaali- ja terveystieteiden palvelut kaikilla tasoilla asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi, jotka ovat oikea-aikaisia ja vaikuttavia terveyshyödyn näkökulmasta. Sote-uudistus, toimintaympäristön kansainvälistyminen ja digitalisoituminen lisäävät ja muuttavat henkilöstön osaamisen kehittämistä ja tarpeita.

Työelämää ja aluekehitystä palveleva tutkimus- ja kehitystyö on tärkeää hoitotyön koulutuksessa tänä päivänä ja opiskelijoiden tekemät opinnäytetyöt voitaisiin integroida työyhteisöjen kehittämistoimintaan ja asiakaslähtöisten palveluiden kehittämiseen yhteistyössä työelämän kanssa monialaisissa työryhmissä toimimalla. Digitaalisten palveluiden lisäksi hoitotyön koulutuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulisi painokkaammin liittyä käytännön toiminnan tasolle tuottamaan evidenssiin perustuvia liikunnallisia, luovia, taiteellisia ja kulttuurisia menetelmiä, joilla on yhteyttä ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Terveyden edistäminen ja taiteen sekä kulttuurin hyvinvointivaikutuksia on selvitetty vuosina 2007–2011 Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia toimintaohjelmassa (Taiku) ja sen käynnistämiseksi vuosina 2010–2014. Taiku-hankkeen loppuraportin mukaan tietoisuus taiteen ja kulttuurin myönteisistä vaikutuksista ihmisen hyvinvointiin ja kulttuurilähtöisten menetelmien käyttö hyvinvointiin ovat lisääntyneet, yleinen asenne ilmapiiri on muuttunut myönteisemmäksi ja eri alojen välinen yhteistyö on virinnyt. Toimintaohjelman keskeisenä ehdotuksena on ennaltaehkäisevän taide- ja kulttuuri toiminnan huomiointi tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteissa. ^[7]

Lähteet

1. ^{^ ab}Sosiaali- ja terveysministeriö. 2016. Sosiaali- ja terveystietojen tietoturvallista hyödyntämistä parannetaan. Tiedote 112. Hakupäivä 25.9.2017. http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher...
2. [^]Sosiaali- ja terveysministeriö & Suomen Kuntaliitto. 2014. Tieto hyvinvoinnin ja uudistuvien palvelujen tukena. Sote-tieto hyötykäyttöön -strategia 2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. Hakupäivä 25.9.2017. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125500...>
3. ^{^ ab}Hyppönen, H. & Ilmarinen, K. 2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio. Tutkimuksesta tiiviisti 22, Suomen sosiaalinen tila 2. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Hakupäivä 31.10.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-739-8>
4. ^{^ ab}Hyppönen, H., Hämäläinen, P. & Reponen, J. (toim.) 2015. E-health and e-welfare of Finland. Check point 2015. Raportti 18. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Hakupäivä 31.10.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-563-9>
5. ^{^ ab}Vänskä, J., Vainiomäki, S., Kaipio, J., Hyppönen, H., Reponen, J. & Lääveri, T. 2014. Potilastieto-järjestelmät lääkärin työvälineenä 2014: käyttäjäkokemuksissa ei merkittäviä muutoksia. Suomen Lääkärilehti 49, 3351–58. Hakupäivä 31.10.2017. <http://www.laakarilehti.fi/pdf/2014/SLL492014-3361.pdf>
6. [^]Hyppönen, H., Hyry, J., Valta, K. & Ahlgren, S. 2014. Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi. Kansalaisten kokemukset ja tarpeet. Raportti 33. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Hakupäivä 31.10.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-410-6>
7. [^]Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Toimintaohjelman 2010–2014. Loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 17. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki. Hakupäivä 10.11.2017. URN_ISBN_978-952-00-3578-5.pdf

Metatiedot

Nimeke: Yhteenveto. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita

Tekijä: Koivisto Kaisa; Henner Anja; Kiviniemi Liisa

Aihe, asiasanat: digitalisaatio, sosiaalipalvelut, sote-uudistus, terveystieteiden palvelut

Tiivistelmä: Sosiaali- ja terveystalveluiden organisointi tulee muuttumaan Suomessa tulevina lähivuosina. Muutos kohdentuu järjestämivastuuseen, palveluiden tuottajiin, itse palveluihin, työnjakoon ja osaamistarpeisiin. Digitalisointi ja sähköisen tiedonhallinta avaavat aivan uusia mahdollisuuksia tarjota yhdenvertaisia palveluita kaikille suomalaisille asuinpaikasta riippumatta. Lisäksi ihmiset voivat seurata ja edistää omaa terveyttään ja hyvinvointiaan henkilökohtaistesti räätälöidyillä tekniikoilla. Sähköisten palvelujen käyttö osana elämäntalvintaa, itsenäistä selviytymistä ja asuinpaikasta riippumatonta asiointia tulee olemaan sote-alan tulevaisuutta. Tekoälyn mahdollisuudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä palveluiden kehittämiseksi ovat mittavat.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-11-30

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017111050587>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussääntösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Koivisto, K., Henner, A. & Kiviniemi, L. 2017. Yhteenveto. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä 4.12.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017111050587>.